

Merkittävä seminaari Lahdessa 27.1.

Lahden Seudun Sotaorvot järjestivät jälleen merkittävän seminaarin Hennalan upseerikerholla. Tilaisuuden avaaja yhdistyksen puheenjohtaja Tauno Strengell, joka on talvisodan sotaorpo, totesi avauspuheessaan, että tämä oli jo seitsemäs yhdistyksen järjestämä seminaari, jossa kuullaan merkittäviä puheenvuoroja ja myös hyvää viihdettä. Kaatuneitten Omaisten Liitto puheenjohtaja Mauri Niska-koskella olikin hyvä syy luovuttaa lahtelaisille KOLin standaari.

Puheenjohtaja Tauno Strengell.

Talvisodan henki löytyi myös jatkosodassa

Lausuntataiteilija Liisa Salon ruo-
noesityksen jälkeen kuultiin pro-
fessori **Martti Turtolan** esitelmä:

Professori Martti Turtola.

Talvisodan henki pitkässä jatkoso-
dassa.

Talvisodan ihme perustui paljolti Talvisodan henkeen. Vastaava henkeä ei löytynyt Virossa, jota Turtola on ansiokkaasti tutkinut. Niinpä Viro menetti itsenäisyytensä, vaikka aineellisia edellytyksiä puolustautumiseen oli olemassa.

Talvisodan hengen juuret olivat peräisin koko 30-luvulta. Taloudellinen kasvu hyödytti koko kansakuntaa. Yleinen hyvinvointi johti siihen, että linnoitustöihin osallistuttiin 1939 laajalla rintamalla. Tämä vahvisti kansakunnan yksimielisyyttä. Vasemmistokin lähti mukaan yhteisrintamaan. Jopa vangitkin ilmoittautuivat vapaaehtoisiksi sitten kun taistelut alkoivat. Virossa ei koettu mitään vastaavaa.

Kun neuvottelut alueluovutuksista alkoivat, niin Suomi ei niihin suostunut. Virossa presidentti Päts suostui tukikohtien luovuttamiseen. Hänen myöntäväisyyspolitiikkansa johti tunnettuun loppu-

tulokseen. Viron johtajat tekivät selvän virhearvion.

Talvisodan rintamalla kehittyi rintamamieshenki, joka oli ainutlaatuinen. Rintamakokemukset yhdistivät taistelijoita. Yhteiskuntaluokilla ja puoluekannatuksella ei ollut mitään merkitystä. Ihmisten taustaa ei kysytty taisteluhaudoissa.

Sodan kuluessa perustettiin Aseveliliitto, jonka tarkoituksena oli vaikeuksiin joutuneiden asetoverien ja heidän perheittensä auttaminen. Talvisota synnytti myös työmarkkinajärjestöjen Tupo-neuvottelut. Aikaisemmin työnantajat eivät olleet kiinnostuneita neuvottelemaan työehdoista. Talvisodan henki aukaisi ovet myös työväenliikkeelle suojeluskuntiin. Tällä ei tosin ollut suurta käytännöllistä merkitystä. Sen sijaan syntyi paljon talvisota-aiheista kirjallisuutta ja hautausmaille pystytettiin sankaripatsaita.

Valtiovalta pyrki edistämään Talvisodan henkeä talkootöillä. mutta

vähitellen alkoi ilmetä myös Neuvostoliiton masinoimaa ja ääriväsymmiston toteuttamaa protestiliikettä, joka ilmeni mm. puupinojen polttamisena. Tiedetään, että Neuvostoliitto suunnitteli uuden talvisodan käynnistämistä vuonna 1940.

Pitkä sota murensi yhteishenkeä - aluksi

Talvisodan henkeä oli havaittavissa vielä hyökkäysvaiheen aikana, mutta 1942 sodan arki alkoi realisoitua. Mainittuna vuonna maassamme koettiin jonkinasteinen nälänhätä erityisesti kaupungeissa. Helsingissä esimerkiksi ei jossain vaiheessa saanut perunaa lainkaan, vaan jouduttiin syömään pelkkää lanttua. Silakatkin olivat kortilla, eikä niitä riittänyt kaikilla. Maaseudulla voitiin paremmin ja mustan pörssin kauppa rehoitti. Työvoimasta oli huutava pula, kun miehet olivat rintamalla. Sotavankkeja käytettiin maatiloilla työntekijöinä ja tuloksena oli jossain määrin ei toivottua syntyvyyttä.

Vuonna 1943, kun saksalaiset nujerrettiin Stalingradissa, alkoivat sotanäkymät näyttää huonoilta. Sensuurista huolimatta tietoa saatiin BBC:stä ja Ruotsista. Joukkojen mielialat alkoivat heiketä. Kun Viipuri oli menetetty sotilaat alkoivat ymmärtää, että nyt oli tosi kysymyksessä. Torjuntavoitot nostivat mielialaa. Talvisodan henki löytyi uudestaan. Syyskesällä jopa suunniteltiin Viipurin takaisinvaltausta.

Suomi selvisi toisesta maailmansodasta loppujen lopuksi siedettävien tappioiden. Siitä on kiittäminen Talvisodan henkeä. Talvisodan henki on edelleen merkittävä voima maassamme.

Vaaran vuodet

Iltapäivällä kuultiin aluksi Laulavaa Kaukopartiota. Kuoron keski-ikä on 78 vuotta. Sotaveteraaneja kuorossa on enää kolme henkilöä. Sotaa käymättömät seniorit ovat tulleet paikkaamaan veteraanien rivejä. Kuoroa johti Pekka Repo ja solistina toimi sotaorpo Mauri Satolehto.

Vaaran vuosista ja kylmän sodan alkamisesta esitelmöi dosentti, eversti **Pekka Visuri**.

Varsinaisia vaaran vuosia koettiin Talvisodassa ja kesän 1944 taisteluissa. Neuvostoliiton suurhyökkäyksen jälkeen Suomi etsi tietä rauhaan. Mannerheim valittiin presidentiksi. Katsottiin, että hänellä olisi parhaat edellytykset viedä maa rauhaan. Mannerheim ymmärsi suurvaltapolitiikkaa ja hän tunsikin Venäjän. Tiedettiin myös yleisesti, että Mannerheim ei ollut saksalaismielinen.

Aselepo solmittiin 5.9. ja valtuuskunta matkusti Moskovaan kuulemaan rauhanehdot, jotka oli päätetty periaatteessa jo Teheranin konferenssissa, jossa voittajavaltiot päättivät asioista. Talvisodan jälkeiset rajat astuivat voimaan. Lisäksi jouduttiin luopumaan Petsamosta ja myöhemmin sovittiin vielä Porkkalan alueen vuokraamisesta. Liittoutuneet olivat yksimieliseksi. Suomi katsottiin olleen Saksan liittolainen.

Aselepo Neuvostoliiton kanssa solmittiin tilanteessa, jolloin ei ollut mahdollisuutta saada Saksasta apua ja toisaalta silloin Saksa ei merkinnyt myöskään maallemme merkittävää uhkaa. Saksalaiset tosin yrittivät valloittaa Suursaaren, mutta se ei heiltä onnistunut.

Syksyllä 1944 ei ilmeisesti diplomaattisista syistä puhuttu Suomen torjuntavoitoista. Pelko Neuvostoliiton joukkojen uusista yrityksistä oli kuitenkin olemassa. Pääkaupungin siirtoa Helsingistä Turkuun suunniteltiin. Venäläisten valvontakomissio majoittui Helsinkiin. Mukana oli myös englantilaisia, mutta lähinnä tarkkailijoina.

Lapin sota oli Neuvostoliiton painostuksen takia välttämätön. 1.10. tehtiin merellinen, ehkäpä uhkarohkea, koukkaus Tornioon. Se onnistui. Saksalaiset joutuivat perääntymään, mutta mennessään polttivat lähes kaikki Lapin rakennukset. Noudattivat ns. poltetun maan taktiikkaa. Suomalaisten tappiot Lapin sodassa olivat lähes 3000 miestä.

Samaan aikaan piti pääarmeija kotiuttaa kahden ja puolen kuukauden aikana. Aseet ja varusteet koottiin varastoihin. Samalla tapahtui ns. asekatkentaoperaatio, joka merkitsi kevyen aseistuksen kätkemistä salaisiin paikkoihin. Kysymys oli vain noin 10 prosentista puolustusvoimien kevyestä aseistuksesta. Stella Polaris operaation puitteissa siirrettiin tiedustelutietoja ja välineitä Ruotsin puolelle. Noin 1700 henkilöä pidätettiin asekatkentaajutun johdosta. Eräät syytetyistä pakenivat ulkomaille – mm. Yhdysvaltoihin.

Rauhanehtoihin tuli vielä 300 milj. US-dollarin sotakorvaus Neuvostoliitolle. Samanaikaisesti toteutettiin valtava jälleenrakennustoiminta ja 400 000 karjalaisen asuttaminen Kanta-Suomeen.

Paasikivi tuli pääministeriksi 74-vuotiaana. Paasikivi totesi itsenäisyyspäivän puheessaan 6.12.44, että meidän tuli tunnustaa tosiasiat

Dosentti Pekka Visuri.

at. Urho Kekkosesta tuli oikeusministeri. Hänen tehtäväkseen tuli sotasyllisyysoikeudenkäynnin toteuttaminen. Liittoutuneet pitivät Suomea Saksan satelliittina, joten täälläkin piti poliittiset johtajat, jotka olivat päättäneet sodasta, viedä oikeuteen. Tietävästi Stalinin toimesta Mannerheimia ei koskaan syytetty. Sotasyllisyyttä varten jouduttiin säätämään poikkeuslaki, jotta vallitsevan lainsäädännön mukaan syyttömät henkilöt voitiin tuomita taannehtivasti.

Maaliskuussa 1945 Suomessa käytiin eduskuntavaalit, jonka tuloksena vasemmistosta ja oikeistosta tuli yhtä vahvoja. Kolme suurinta puoluetta oli tasavahvoja, joten muodostettiin kolmen puolueen hallitus, jossa kommunistit olivat mukana. Tästä ratkaisusta ei Mannerheim pitänyt.

Pariisin rauhansopimuksessa hyväksyttiin vielä Suomelle tietyt aserajoitukset, joka käytännössä

merkitsi, että länsivallat uskoivat, että Suomesta tulisi Neuvostoliiton satelliitti. Solmitussa YYA-sopimuksessa Suomi ei kuitenkaan sitoutunut puolustusliittoon Neuvostoliiton kanssa, vaan veloitettiin puolustamaan omaa aluettaan mahdollista Saksan tai sen liittolaisten hyökkäystä vastaan.

Miksi Suomi sai erikoiskohtelun verrattuna muihin Neuvostoliiton naapureihin. Visurin mukaan syitä olivat :

Suomen torjuntataistelut
Sotakorvaukset, jotka olivat
Neuvostoliitolle tärkeitä
Suomen valtiosääntö kesti
Suomi oli ainoa hävinnyt maa,
joka säilytti valtiosääntönsä
Suomi oli sivussa Euroopan
painopistealueelta

Tsekkoslovakiassa kommunistit onnistuivat pääsemään niskan päälle ja kaappaamaan vallan. Suomessa Hertta Kuusinen julisti, että Tsekkoslovakiassa tie on meidän tiemme. Näin ei käynyt.

Toinen maailmansota aiheutti osallistuneille kansakunnille valtavia henkilötappioita :

Neuvostoliitto 27 miljoonaa kuollutta, joista puolet sotilaita.

Saksa	6 miljoonaa
Kiina	11 miljoonaa
Puola	4,5 miljoonaa
Japani	2,5 miljoonaa
Jugoslavia	1 miljoona
Ranska	600 000
Itävalta	525 000
Romania	560 000
Italia	410 000
Iso-Britannia	419 000
Yhdysvallat	393 000
Suomi	90 000

Yhteensä 55 miljoonaa

Yrittikö Neuvostoliitto nujertaa Suomen sotakorvauksilla

Tämä on hyvinkin mahdollista, arveli idänkaupan asiantuntija, professori, sotaorpo **Tauno Tiusanen**.

Suomelle määrätty 300 miljoonan US-dollarin sotakorvaus, joka piti suorittaa lähinnä teollisuuden investointituotteina oli rankka juttu. Summa nousi myöhemmin, valuuttakurssien muuttuessa, 500 miljoonaan dollariin. Merkittävä osa sotakorvauksista piti suorittaa heti, jolloin Suomi menetti kaupapalaivastonsa ja jäänmurtajansa. Tilannetta pahensi vielä se, että presidentti Paasikivi hylkäsi Yhdysvaltain tarjoaman Marshallin avun. Kommunistit olivat tässä tilanteessa varsin toiveikkaita porvarillisen Suomen kaatumisesta Neuvostoliiton syliin. Onneksi Suomella oli kuitenkin vielä ystäviä lännessä, jotka olivat valmiit myöntämään lainoja, niin että voitiin ostaa raaka-aineita ja tarpeellisia koneita.

Sotakorvaukset olivat pääsääntöisesti metalliteollisuuden tuotteita, jotka vallitsevassa tilanteessa piti taikoa lähes tyhjästä. Suomalaisella sisulla siitä selviydettiin ja tällä tavoin Wärtsilä, Kone, Nokia ja eräät muut saivat vauhtia maailmanvalloituksiinsa.

Toimitustilanne helpottui jossakin vaiheessa, kun Suomi sai 20 prosenttia lykkäystä toimituksilleen. Tauno Tiusanen epäilee, että se on voinut johtua Britannian ex-pää-

Professori Tauno Tiusanen.

ministeri Churchillin rautaesiripulausunnoista, jotka saattoivat vaikuttaa Staliniin.

Stalin kuoli vuonna 1953 ja Nikita Hrustsevin kanssa yhteistyö oli helpompaa. Presidentti Kekkonen tuli hänen kanssaan hyvin toimeen. Neuvostoliiton mittavat investointitarpeet – noin 35 prosenttia bruttokansantuotteesta vuosittain – johtivat siihen, että Suomen teollisuuden tuotteita tarvittiin sotakorvaustoimitusten jälkeenkin.

Valtiollisen ulkomaankaupan ja 5-vuotissuunnitelmien ohessa harjoitettiin myös ns. rajakauppaa Lensintorg – yhtiön kanssa. Se oli myöskin bilateraaliakauppaa, mutta vastakaupat piti toteuttaa välittömästi, kun vientikauppoja saatiin aikaan.

Valtaosa Suomen ja Neuvostoliiton välisestä kaupasta koostui siis investointitavaroista, mutta vähitellen alettiin viedä myös kulutustavaroita.

Kulutustavaroiden vienti olisi kaatanut Neuvostoliiton

Suomalaiset kulutustavarat myytiin lähinnä ns. valuuttakaupoissa, joita käyttivät lähinnä kommunistisen valtaeliitin jäsenet ja turistit. Eliitillä eli nomenklatuuralla oli käytössään valuuttaa tai valuuttamääräisiä ostokuponkeja. Tavallisella rahvaalla ei ollut käytännössä mahdollisuuksia asioida valuuttakaupoissa.

Prahassa oli valuuttakauppa, joka oli erikoistunut suomalaisiin tuotteisiin, myös huonekaluihin, kuten nahkasohviin. On selvää, että tällainen kauppa oli tarkoitettu lähinnä vain valtaeliitille. Turistit harvemmin ostavat matkoillaan huonekaluja.

Mittava ulkomaisten kulutustavaroiden kauppa Neuvostoliitos-

sa olisi kaatanut maan vieläkin nopeammin kuin mitä tapahtui. Kuluttajille olisi selvinnyt kuinka paljon heidän valtionsa oli jäänyt jälkeen länsimaisista markkinatalousmaista.

Puolan presidentiltä kysyttiin hänen Yhdysvaltain vierailunsa jälkeen missä määrin Puolan ja Yhdysvaltain taloudet eroavat toisistaan. Ei mitenkään, vastasi presidentti. Kummassakin maassa voidaan ostaa dollareilla, mutta Puolan valuutalla ei voi ostaa mitään.

Suomettunut Suomi ei hyväksynyt totuuden puhujaa

Idänkaupan asiantuntija Tauno Tiusasen asialliset kommentit eivät miellyttäneet eräitä poliitikkoja saatikka ns. punaisia vienti-paroneita. Hänet yritettiin vaientaa uhkauksilla. Ministeri Mauri Pekkarisen toiminta Yleisradiossa on tullut tunnetuksi. Neuvostoliitossa elokuussa 1991 tapahtui vallankaappaus, jolloin presidentti Gorbatsov vangittiin ja pieni klikki kaappasi vallan. Asiasta käytiin TV-keskustelu Suomessa, johon osallistuivat mm. ministeri Pekkarinen ja tohtori Tiusanen. Tiusanen arveli ohjelmassa, että vallankumousklikki ei voi olla pitkään vallassa, vaan se kaatuu pian omaan mahdottomuuteensa. Näin myös kävi, mutta ohjelman

Lahden Seudun sotaorpojen kuoro.

jälkeen ministeri Pekkarinen kävi kuumana. Hän väitti, että Tiusanen oli vahingoittanut maittemme välisiä suhteita. Hän ilmoitti, että tämän jälkeen Tiusasella ei ole mitään asiaa valtion omistamissa medioissa.

Tällainen kritiikki oli liikaa Tiusaselle. Hän hyväksyi välittömästi Glasgown yliopiston tarjoamaan professuurin ja lähti maasta.

Aikanaan Tauno Tiusanen palasi Suomeen Lappeenrannan Teknillisen yliopiston professoriksi. Tätä nykyä hän on eläkkeellä oleva emeritus-professori, joka luennoi Lappeenrannassa ja muuallakin. Siinä ohessa hän kirjoittaa mielenkiintoisia kirjoja. Viimeksi ilmestyi ”Elämä Rautaesiripun Varjossa” ja ensi syksynä on tulossa kirja ”Narutettu Sukupolvi”, joka paljastaa kuinka pahasti nykyinen sukupolvi on niin sanotusti suomettunut.

Tauno Tiusanen kertoi, että hänen vaimonsa on karjalainen, jonka seurauksena hän ei saa suunvuoroa kotona. Niinpä hän nauttii suunnattomasti siitä, että saa käydä esitelmöimässä eri foorumeilla.

Seminaarin päätteeksi kuultiin varapuheenjohtaja Maila Malmin päätössanat, Lahden Seudun Sotaorpojen kuoron esitys ja sotaorpo, rovasti Pirjo Riitta Marjamäki-Rantasen siunaussanat.

Lopuksi laulettiin Maamme-laulu.

Matti Höök

HUOLTOVIESTIN LUKIJAMATKA

SOTAORPOJEN MATKA ILMAJOEN MUSIIKKIJUHLILLE TAIPALEENJOKI - OOPPERAAN 19.06.2011

Vastuullisena matkanjärjestäjänä Vihdin Liikenne Oy VL-Matkat, rekisteritunnus 4074/00/Mj Mv Matkanjohtajana on Liiton kunniapuheenjohtaja Pentti Lehtimäki, joka bussimatkan aikana kertoo talvisodan Taipaleenjoen taisteluista ja runoilija Yrjö Jylhän toiminnasta komppanian päällikkönä siellä. Matkalle osallistuu myös Huoltoviestin päätoimittaja Matti Höök.

OHJELMA 19.6.2011 SUNNUNTAI

07:00	Lähtö Helsingistä Kiasman edestä Ilmajoelle
07:45	Pysähtyminen Hyvinkäällä ABC-huoltoasemalla.
08,30	Pysähtyminen Hämeenlinnassa Wetterhoffin talolla.
09:45	Pysähtyminen Tampereen Linja-autoasemalla. Ajo Jalasjärvelle
11:30	Lounas Ilmajoella.
12:30	Ajo Ilmajoelle
13:00	Saapuminen Ilmajoelle. Tutustuminen musiikkijuhla-alueella oleviin näyttely- ja museokohteisiin.
14:00	Taipaleenjoki-ooppera alkaa. Väliajalla kahvitarjoilu
17:00	Paluu esityksen jälkeen Tampereen, Hämeenlinnan ka Hyvinkään kautta Helsinkiin
n.22:30	Saapuminen Helsinkiin Kiasman eteen.

HINTA 132 € johon sisältyy:

- Ohjelman mukainen kuljetus Vihdin Liikenne Oy:n linja-autolla
- Lounas ABC-asemalla
- Lippu Taipaleenjoki-oopperaan
- Kahvitarjoilu esityksen väliajalla
- Opaspalvelut.

Ilmajoen Musiikkijuhlilla esitetään ooppera Taipaleenjoki, jonka on säveltänyt Ilkka Kuusisto ja libreton sanoittanut Panu Rajala. Oopperan on ohjannut Tuomas Parkkinen. Esiintyjinä nähdään muun muassa Jyrki Anttila, Juha Kotilainen ja Mari Palo.

Ilmoittautuminen 15.5. 2011 mennessä Vihdin Liikenne Oy VL-Matkat puh 09-444774 sähköposti tuulikki.lehtimaki@vihdinliikenne.fi.

Paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä.